

Biskop Atle Sommerfeldt:

**Preken 3. s i advent 15.12.13
Sarpsborg kirkes 150 års jubileum
Matt 11,2-11**

Det er mange i vår del av verden som de siste par hundre årene har forventet at religion og religiøsitet ville forsvinne med menneskets økede kunnskap og viten. Ikke minst har kulturklimaet i vårt eget land siden slutten av 1960-tallet vært sterkt preget av slike forestillinger. Naturvitenskap og rasjonalitet blir ansett å forklare og forstå hele virkeligheten fra biologi og astronomi til økonomi, psykologi og medisin.

Sterke røster forsøker å hevde at religiøsitet ikke bare viser mangel på innsikt og kunnskap, men er direkte skadelig. Religiøsitet, hevdes det, forfører mennesker til å akseptere uverdige levekår, fører til ensidig konsentrasjon om et liv i en annen dimensjon, skaper mange traumer og undertrykker behov. Det er derfor all grunn til å forvente, håper mange, at religionen forsvinner av seg selv - men den trenger også litt hjelp.

I mange år var dette en forståelse som mange opinionsledere delte. Den var egentlig ikke gjenstand for mye debatt. Det siste tiåret har det imidlertid vist seg at hele denne virkelighetsbeskrivelsen ikke stemmer med virkeligheten. Menneskets religiøse lengsel ble tydeligere som følge av den globale kommunikasjonsrevolusjonen. Forestillingen om religionens forsvinning viste seg å være begrenset til Nord-Vest-Europa - og heller ikke her stemmer den med folks livsfølelse.

1/3 av alle nordmenn oppsøker alternative behandlingsformer til skolemedisinen i løpet av et år. 100.000 mennesker deltar på de mange alternativmessene rundt om i landet - en av dem er her i Sarpsborg. Og tydeligst av alt, det store flertallet opprettholder sin religiøse praksis knyttet til dåp, konfirmasjon og gravferd i Den norske kirke. Innholdet i religiøsiteten er varierende og gir seg uttrykk i forskjellige ritualer. Men den klart viktigste religiøse forankringen er knyttet til Den norske kirke og i stigende grad til andre kristne kirkesamfunn. Det overveldende flertallet av våre såkalte nye landsmenn er tydelige tilhørige til et religiøst trossamfunn, og de fleste er nå knyttet til en kristen kirke.

Det har altså vist seg at vi norske er langt likere resten av verden når det gjelder religiøsitet enn vi trodde.

I bunnen for dette ligger lengselen etter å være tilknyttet til noen eller noe som er større en hver av oss, som er utenfor det jeg kan kontrollere og som gir livshjelp for å håndtere livets store spørsmål. Til alle tider og på alle steder har denne lengselen vært uttrykt som en lengsel etter Gud, enten Gud skrives med stor eller liten bokstav.

"Liksom hjorten stunder etter bekker med rennende vann, slik stunder også min sjel etter deg, min Gud," synger salmisten i Salme 42 og formulerer ved det menneskets urlengsel etter nærkontakt med tilværelsens opphav og sluttpunkt.

Lengselen etter nærkontakt med det guddommelige har ført mange til å søke profeter og åndelige vismenn. Noen av dem virket i byer, blant folk flest. Men mange vismenn søkte stillhet og konsentrasjon i ørken og annen villmark. Johannes Døperen var en slik vismann som rett nok var krass i sin avsløring av menneskers svakheter, først og fremst av maktmennesker og religiøse ledere. Johannes samlet likevel mennesker om seg, og ble oppfattet som et håpsteget for et undertrykket og lidende folk.

Johannes må ha vært klar over at hans tid i fengsel ville ende med døden - slik det også gjorde da Herodes leverte sin yndlingsdatter hans hode på et fat. En presset Johannes, ikke lenger den profet som folkemengden oppsøkte i ørkenen og med en stor disippelskare, men isolert og alene i et fangehull, hører om Jesus fra Nasaret. Johannes vet med seg selv at han selv ikke er den lovede folkefrelser, han er ikke Messias.

Men er Jesus, slektningen, den som kan knytte forbindelsen mellom Gud – den allmechtige - og mennesker? Jeg aner desperasjonen hos Johannes etter å få en bekreftelse på at Gud er en Gud som bryr seg om menneskene og som handler selv om vi sitter i lenker, er undertrykket, syke og dødelige. Er det virkelig deg, Jesus, tømmermannsønnen fra Nasaret? Er du, Jesus, den vi venter på og som vi lengter etter skal gi oss forbindelse til Gud, den Gud som Johannes og mennesker lengter og søker etter til alle tider og på så mange steder?

Jesus gir Johannes et svar som er annerledes enn det vi i vår tid forventer som et religiøst svar. Jesus henviser til hvordan Guds skapervilje bryter igjennom slik at livet får nye utfoldelsesmuligheter for blinde lamme, spedalske, døve, døde og fattige, selv om det er hos disse Guds tilstedeværelse kan synes lengst borte. Ved å vise til hvilke tegn disse erfarer når Jesus møter dem, forteller Jesus til Johannes at Gud, livets opprinnelse, fortsetter å kjempe for livet hos menneskene, selv om mørket fortsatt er tungt og tilstede.

Jesus svarer det samme som han gjorde i synagogen hjemme i Nasaret da han fortalte sine naboer at han oppfylte den store profeten Jesajas løfte om Guds nærvær blant menneskene. I helbredelsen og frigjøringen av mennesker bundet av andres fordommer og utbytting, bryter Guds visjon inn i verden ved Jesu handlinger for menneskene. Slik bekrefter Gud det Gud har kommunisert helt fra skapelsens morgen, og viser menneskene hvem Gud er i Jesus Kristus.

Adventstid og juletid er en tid som forstørker hverdagslivet vårt. Vår lengsel etter tilknytning til Gud kommer til uttrykk i de mange juletradisjonene våre, fra den gode maten som en gjenspeiling av det himmelske festmåltidet den fortapte sønn fikk av sin far da han vendte hjem, lysene vi tenner for å bekjempe mørket, julekonsertene og julesangene som gir oss et glimt av den himmelske lovsang, julevasken som uttrykker vårt behov for å legge feil og mangler bak oss når vi går inn i høytiden, og julegavene til de nærmeste og til dem som sliter med livene sine, som et takknemlighetssvar på Guds gave til oss.

Disse nedarvede tradisjonene er forankret i vår religiøse lengsel som vi bærer med oss hele året. I adventstiden kommer vi nærmere og nærmere Guds svar på våre lengsler. Vår adventstid blir en vandring mot Betlehem, i gjetere og vismenns fotefar, får å få se og lytte til det ufattelige under at Gud bekrefter våre liv som mennesker ved selv å bli menneske, et alminnelig menneske i en liten

familie i et undertrykt land. I dette barnet er det langt mer enn en åndelig veileder og vismann, det er noe langt større enn en profet som roper ut sitt budskap i ørkenen og det er ikke minst noe langt mer enn storfolks makt og velstand i fine klær.

I dette barnet er livets Gud tilstede og våre lengsler besvart. I dette barnet er vi alle sammen satt fri til å reorientere vår religiøse lengsel til en lengsel etter å være livets lys og kraft for andre mennesker der vi er satt i hjem, arbeid og fritid.

I dette rommet, kirkerommet i Sarpsborg, har mennesker i 150 år deltatt i denne vandringen fra hverdagens slit og strev og gleder, til møtet med Gud. Det er i dette rommet Gud gir oss Jesus, i dåpens og nattverdens fellesskap med ham. Det er i dette rommet mennesker er blitt fortalt at Gud er hos dem og med dem og tar i mot dem hver eneste gang - alle dager inntil historiens slutt. Det er fra dette rommet mennesker har fått frimodighet til å tjene Gud ved å ledsage andre mennesker i deres kamp for liv og frigjøring.

Det er i dette rommet ventetidene er over - og det er dette rommet vi kan komme til i ventetiden. Midt i byen, høyreist og tydelig er Sarpsborg kirke et håpsteget for alle som bor her, et rom der vi alle kan svare Johannes at vi møter den vi venter på og lengter etter, Gud selv som bryr seg om oss og holder oss fast til seg.

At verdens vise ikke tør å åpne sine øyne og ører slik at de kan se og høre denne utrolige Guds handling for oss, er ikke nytt. Slik har det vært siden begynnelsen og vi hørte Paulus sitt oppgjør med sin tids visdom. Derfor skal ikke de vises kritikk av religion og Gud bekymre oss for mye. Vi skal glede oss over at vår lengsel har et svar: Jesus Kristus, din og min frigjører og livgiver fra nå og inn i evigheten. Mer er det ikke - men mer trenger vi heller ikke.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen